

Omandiküsimused Ida-aladel

Ajakiri „Die Ostwirtschaft“ toob oma viimases numbris Ida-alade riigiministeeriumi ministerialdriigendi dr. Bräutigami sulest artikli omandiküsimuste üle okupeeritud Ida-aladel. Artiklis öeldakse muu seas järgmist:

Rahvusvahelise õiguse järgi on okupeerival võimul käsureadusõigus vaenulisi riigi omandi üle. Nõukogude valitsuse hävitusteta võõrandamised käivad aga saksa omandimõistele vastu. Tõuseb seepärast küsimus, kas Saksamaa saab oma põhimõteteiga ühendada muutumist Nõukogude Liidu õigusjärglaseks okupeeritud Ida aladel asuvate natsionaliseeritud varanduste suhtes või peab ta tõmbama konsekvence bolševistlikkude natsionaliseerimisvõtete mitetunnustamisest.

Selle kohta oleks järgmist öelda: Nõukogude valitsuse natsionaliseerimiskorralduste tähistamine ei tule poliitilistel, majanduslikel ja valitsemistehnilistel põhjustel kõne alla. Kuigi ei tunnustata esialgseid natsionaliseerimiseasutusi, peab Saksamaa praegu ometi päle selle olukorra 24-aastast püsimist lähtuma antud faktist. Praktiliselt oleks endiste omandiõiguste järelseadmine võimalik ainult aastakümnete pikkuse tööga, kasutades selleks hiiglaslikku valitsemisaparaati. Pole aga võimalik, et ka välismaa oma endised õiguslikud alused vanal Venemaal ette toob. Vene laenupaberid on veel praegu suurel hulgal liikvel, eriti Prantsusmaal. Ametlikult pole, nagu teada, ükski riik päle Saksamaa loobunud oma nõudmistest bolševismieelsest ajast. Selle kohta võib tähendada, et Saksa riigi valitsus ei vaatle end ka nõukogude alade kaugelenalduva okupeerimise korral nõukogude valitsuse õigusjärglaseks, mille tõttu nõudmised Nõukogude valitsuse vastu ei saa suunduda Saksamaa vastu.

Eriseisund on endistel Balti riikidel, mis okupeeriti Nõukogude Liidu poolt 1940. aastal. Päle okupeerimist viisid nõukogud kõik oma ekspropriatsioonivõtted läbi. Saksamaa alustas 1941. aastal Nõukogude Liidu vastu parooliga kukutada bolševismi. See tähendab, et me ei saa säilitada Nõukogude Liiduga alles äsja liidetud endistes Balti riikides ühte teravamaist bolševistlikest abinõudest, nagu seda on eraomandi hävitusteta võõrandamine. Neil aladel peab Saksa riik lähtuma seisundist, mis oli enne bolševismi sissetungi, tähendab juunis 1940. Muidugi on korrastatud valitsemise huvides reprivatiseerimise võimalik teostada ainult samm-sammult, mille juures peetakse silmas esijoonel loomulikult sõjajärgseid. Arvestades olemasolevaid raskusi tuleb töötada veel kauemat aega hooldusliku valitsemisega, kuni jälle reguleeritud omandikorraldus maad võtab.

Idarinde keskosas hävitati vaenlase üksus

1500 surnut ja 2000 vangi ning suurel arvul sõjamaterjali.
Tabati 6 suurt kauba- ja transportlaeva Murmanis.

Juhi peakorterist 3. juunil. Sõjajõudude ülemjuhatus teatab:

Idarinde keskosas kohalikud rünnakud viisid ümberpiiratud vaenlase väeosade hävitamiseni. Neis võitlustes kaotas vaenlane üle 1500 surnu, 2000 vangi, 54 suurtükki, 288 granaadiheitjat ja kuulipildujat samuti 3 tanki ja 4 lennukit. Ühe diviisi rindelõigus vaenlase poolt ette võetud üllatusrünnak tõrjuti suurte kaotustega vaenlasele. Võitlusvõtjale jäi üle 400 surnu.

Rinde põhjaosas jätkuvad tugevad võitlused Volhovi soomaastikul. Meie oma poolsete rünnakutega lõigati ära vaenlase lähis varustustee. Vaenlase rünnakud tõrjuti, kusjuures sõjavõitluskannikite koostööl hävitati 32 vaenlase soomusmasinat.

Mustal merel võitluskannikid uputasid ühest nõukogude laevade konvoist 3000 brt. tanklaeva.

Ajavahemikul 21. maist

kuni 1. juunini kaotasid nõukogud 610 lennukit. Sellest arvust 496 õhuvõitlustes, 74 õhutõrje palareide ja 14 maaväe üksuste poolt allatulistatuna; ülejäänud hävitati maapinnal. Saksa õhujõudude kaotused idarindel olid samal ajal 53 lennukit.

Põhja-Aafrikas võitlused jätkuvad.

Canterburyt pommitati ka mõõdundu õil raske- ja üli-raske kaliibriliste lõhkepommidega, samuti kümnete tuhandete süütepommidega.

Briti pommilennukite siselennul pilvede kätte all Riigi läänepoolsesse osasse ja võitlustes kanali kohal kaotas vaenlane eile 20 lennukit. Üks oma hävituslennuk on kadunud.

Briti õhujõudude õistel häirimisrünnakuid Lääne-Saksamaa asulate vastu tekkisid suured tulekahjud elamisrajoonides ja avalikkuses ehitustes, eriti Lüsbürgis. Õised hävitajad ja õhu-

tõrje tulistasid 14 ründavat lennukit alla.

Briti propaganda teatas 20.000 surnust Kölnile teostatud õhurünnaku tulemusena. On kindlaks tehtud, et selle rünnaku surmaohvrite arv on 200.

Hävitati siid koos veoautodega

Berliin, 4. juunil. Saksa õhujõudude tegevus oli eile suunatud idarindel vaenlase varustuste ja transportide vastu. Pommitabamustega hävitati üks laskemoonarong ja kahjustati jaamahooned. Purustati üks siid sellel asuvate transportautodega.

Rinde lõunaosas tulistati alla 20 nõukogude lennukit õhuvõitlustes, kuna 7 vaenlase lennukit hävitati maapinnal ühel lennukiväljal.

Rinde põhjaosas tulistati õhujõudude poolt alla 9 vaenlase lennukit ja 2 lennukit õhutõrje pataride tulega.

Rinde põhjaosas vaenlase

poolt ette võetud rünnakut löödi veriselt tagasi, kusjuures vaenlane kahe päeva kestel kolmes rünnakukatses kaotas 32 soomusmasinat.

Marssal Timoshenko sai Harkovi juures haavata

Berliin, 4. juunil. Harkovi lahingus saksa vägede kätte vangi langenud ühe nõukogude ratsaväelase seletuse kohaselt on marssal Timoshenko autot tabatud ühe saksa võitluskanniku poolt ning marssal olevat saanud haavata.

Harkovis olid 21. maiks ettenähtud suured nõukogude võidapidustused

Berliin, 4. juunil. Harkovi lahinguväljal langenud nõukogude 6. armee ülemjuhataja kindral-major Gorodajansky laiba juurest leiti huvitavaid dokumente. Muu hulgas leiti üks dokument, millest selgub, et nõukogud kavatsesid Harkovis, peale lahingu võidukat lõppu, 21. mail toime panna suurejoonelisi pidustusi võidu puhul.

Suurte sündmuste eelõhtul

Berliini kommentaarid praegusele olukorrale sõjarinnetel

Berliin, (OB-G). Lahing Kürenaika kõrbes läheneb kulminatsioonipunktile. 30 graadilises kuumuses ja kõrvetavas liivastormis toimub praegu mõlema vastase raskerehvade hävitav tulevahetus. Pärast inglise eelüksuste purustamist kindralkolonel Rommeli tankikolonnide poolt on nüüd lahing käimas inglaste Liibüa armee peajõududega, kes erakorraliselt südilt vastu panevad iga sammu maalapi pärast.

Lahing Tobruki pärast ja võim Kürenaikas ei ole veel küll otsustatud, kuid saksa ülemjuhatause esindaja märkis Vilhelmstrasse pressikonverentsil täie julgusega nende operatsioonide peatset edukat lõppu. „Rommel on ja jääb Rommeliks“, ütles pressiesindajatele üks kõrgem saksa ohvitser. See on kindral, kes ei tunne kaotusi.

Agasam ajal, mil Rommel Põhja-Aafrikas plaanikohaselt läbi viib oma operatsiooni ja idarindel Harkovi rajoonis lõpetas suure lahinguvälja puhastamine purustatud vaenlase jõudude riistmetest, võtab ka meresõda kõigil rindeil laiemat ja dramaatilisemat ulatust. Saksa allveelaevade rekordiline saavutus maikuu jooksul vaenlase laevaväe uputamises näitab, et selles osas saksa ofensiiv alles nüüd hakkab täies ulatuses peale.

Ei ole seepärast mingisugune üllatus, et teated viimaste sündmuste üle meresõjas on vaenlase laagrites põhjustanud kõige

suurema rahutuse. Ameerika ajaleht „New York Herald Tribune“ konstateerib, et suur kahevõitlus saksa allveelaevade ja inglise-ameerika laevaehtustehaste vahel on lõppenud suuresti saksa kasuks. Inglise „Evening Standard“ sõjaline redaktor tunnistab isegi, et „saksa allveelaevad võitlevad nüüd Harkovi rindel“. See on väga iseloomustav tunnustus. Tõesti nüüd, mil sõjalised sündmused idarindel hoogsalt hakkavad läheneb oma dramaatilisele ajajärgule, kus varsti on oodata saksa ofensiivi kogu rindel, on ka saksa allveelaevad saavutanud oma kulminatsioonikõrguse.

Nagu märgitakse Vilhelmstrasse ringkondades, ei ole kahtlust, et idarindel juba käesoleval nädalal jõuab ajalooliste sündmuste eelõhtu ning et selles olukorras siis bol-

ševikkudel oleks inglaste-ameeriklaste abivajadus suurem kui kunagi varem.

Käesolevatele sõjaliselt tähtsatele ja sündmusriikastele päevadele lisandub ka üks poliitiline sündmus, mis on väga kaugale ulatuva tähtsusega.

Saksa ja Türgi vahel sõlmiti leping, mille alusel Saksamaa hakkab Türgit varustama relvadega ja sõjamaterjaliga. Koos sellega on Saksa valitsus otsustanud anda Türgile 100 miljoni marka krediiti relvade osuks. Seoses sellega on Türgi valitsuse komisjon juba jõudnud Berliini. Saksa välisministeeriumi esindaja märkis pressikonverentsi esindajale, et igal tulel mõista praeguses olukorras selle lepingu kaugale ulatuvat poliitilist tähtsust.

Ägedad õhuvõitlused Kanali kohal

Inglased kaotasid 24 lennukit

Berliin, 4. juunil. Eile õhtupoolikul tekkis kanali kohal ägedad õhuvõitlused briti õhujõudude üksustega. Nende esimehe rünnakukatsel, millest võtsid osa briti pommi- ja hävituslennukid, peatati saksa hävitajate poolt, kusjuures vihased õhuvõitlused tulistati alla briti üksustest 16 lennukit.

Teistkordsel rünnakukatsel kaotas vaenlane kanali kohal 8

lennukit, nii et inglased kaotasid neis õhuvõitlustes kokku 24 lennukit. Pärast neid ränki kaotusi inglased ei üritanud enam rünnakukatset.

P.-Aafrikas arenevad võitlused edukalt

Vangide arv on tõusnud 3000-ni

Room, 4. juunil. Itaalia sõjajõudude peakorter teatab: Teleriikide sõjavägedel võit Got el Uaris on saavutanud suuremaid nõudeid. Arvult 3000-ni tõusnud vangide seas on ka kind-

ral, kes käsutas I inglise soomusbrigaadi. Vallutatud kaurite arv on tõusnud 128-le, tankide üle 100 ja veomasinatel üle 200. Meie kätte on langenud automaatrelvi ja muud varustust.

Viimaste päevade võitlustes paistis eriti silma saksa soomus- ja motoriseeritud diviis „Tries-ten“. Kõik vaenlase rünnakud löödi tagasi.

Õhujõud jätkasid rünnakuid vaenlase tagala seisukohtadele, tekitades suuri plahvatusi ja tulekahjusid. Õhuvõitlustes itaalia ja saksa hävitajatega kaotasid inglise õhujõud 10 lennukit. Üks meie lennuk ei pöördunud tagasi, teist lennukit vigastati. Pommilennukid ründasid Micabba lennukivälja. Niiluse suudme põhjapoolses osas tabasid ja vigastasid raskesti meie lennukid keskmise tonnaaishiga vaenlase aurikut.

Jaapanlaste rünnak Aljaskale

Lissabon, 4. juunil. USA meredepartemang andis kolmapäeva õhtul järgmise seletuse: Kolmapäeval kell 6 ründasid 4 jaapani pommilennukit umbes 15 hävitaja saatel Dutch Harbour'i Aljaskal. Rünnak kestis 15 minutit.

Ühendriigimeredepartemangu teine seletus kolmapäeva õhtul teates, et jaapanlaste rünnak Dutch Harbourile ei teinud tõsisemaid kahjustusi. Olevat ainult üksikuid inimohvreid. Mõned laod olla süüdatud põlema.

Seni Washington ei anna üksikasjalisi seletusi selle kohta, missuguseid kahjustusi jaapanlaste rünnak on teinud Dutch Harbouri sõjalistele seadmetele.

Üleskutse Valga linna elanikele

Eesti Omavalitsuse juht on andnud määruse linlaste põllutööle rakendamise asjas, mis puhul küsimuse sisulist külge on lähemalt selgitanud Majandus ja transpordidirektor dr. A. Wendt oma raadiokõnes.

Usun, et linna kodanikkond on teadlik praegusest olukorrast niihästi lüüdselt kui ka indivi-duaalselt. Kahelda võib vast ai-nult, kas kõigil linlastel on et-tekujutust selles, milliseks võib-meie, eriti linnaelanike, toilitu-stamise olukord kujuneda siis, kui põllumehed töökaite puudu-sel ei suuda kõike vajalikke töid läbi viia ja kui seetõttu kannatab või ebaõnnestub külv ja lõikus, mis meile annab iga-päevast leiba.

Linn ja maa — need peavad nüüd sulama ühte. Kas kõik põllupind täielikult üles hari-takse, kas kõik loomasööda ta-gavarad suvel talveks varutakse ja kas kõik vili täielikult ja õigel ajal sügisel koristatakse — selle vastu peab huvi tundma iga linnakodanik. Et kevad käes-oleval aastal varakult käite jõu-dis, on suudetud maal keva-diste töödega hakkama saada. Ees seisavad aga heinategu ja viljade koristamine sügisel. Siin on linna abi maale paratama-tult vajalik. Niipalju, et sellest omale jätkub, suudab harida üles ja töötada iga põllumees ka üksinda ilma linlaste abita. Aga meie rahva ja tuleviku hu-vides peame kõik töötama niipalju, et sellest jätkuks kõigile ja et meist keegi ei langeks puuduse ohvriks.

Seepärast pöördun Valga lin-na elanikkonna poole eeskätt just Teie eneste huvides, et mõtleksite põhjalikult läbi edas-pidi Teie ette kerkida võivad

toitlustamise küsimused. Edas-pidi ja eriti talvel toitlustamise alal esilekerkivates raskustes ei tohi loota enam teiste abile, kui selleks ei ole juba nüüd ise astunud vajalikke samme. Neil kaalulilul ja et mitte endid jät-ta n. ö. saatuse hooleks raken-dage endid kohe maale põllu-töödele. Siin ei tohi olla takis-tuseks, et võib olla nii mõnele-gi linlasele, kas juba vanast ku-junenud ilmavaatest või harju-musest, mugavusest või millest-ki muust tundub raskena ja ebameeldivana asuda linnast maale.

Valga linna elanikud kindlas-ti suudavad aru saada maale põllutööle asumise tähtsusest ja suhtuvad sellesse äritusse asja-likult ning kainelt, ei hakka väiklaste ettekäanetega sellest kõrvalehoiduma vaid siirduvad juba vabatahtlikult põllutöödele. Linna peavad muudugi jääma need, kellele linnajäämine on üldsuse huves ilmtingimata va-jalik, mida selgitab selleks ette-võetav linnaelanike registreeri-mine.

Vabatahtlikult põllutöödele siirdujatele linlastele soovin jõu-du ja edu nende eneste ja üld-suse huves ettevõetavas töös.

V. Männik,
Valga linnaapea.

10 viinapudeli vastu 1/4 liitrit viina

Eesti Alkoholitseentraal on asunud ulatuslikule riigiviinapu-delite kokkuostmisele. Kindral-komissari nõusolekul jagatakse kuni 30. juunini pudelite tootjaile ergutuspriimaks viinaostulube.

Kümne puhta, terve ning kor-giga varustatud 0,25-, 0,5- või

Summustus Eestile

Eesti omaalgatuslikud saavutused on äratanud Saksa-maal tähelepanu

Pikemas artiklis riigiminister Alfred Rosenbergi ametreisil kohta Ida-ala riigikomissariaadis kirjutab Ida-alede pressiseff ma-jor Carl Granz „Völkischer Beobachteris“:

Kohalik omavalitsus Saksa ülemvõimu all annab Ida-ala rahvastele kätte vahendid ja teed oma orgaaniliste jõudude ulatuslikuks arendamiseks suu-res euroopalikus rindes Moskva vastu. Riikliku, majandusliku ja kultuurilise elu kõigil aladel on kohalikele omavalitsustele, vas-tavalt rahvuslikule omapärale, antud juba nüüd nii palju kui võimalik ulatuslikult tegevus-vabadust oma olemasolu vabaks kujundamiseks.

Sügavat muljet jätva kujutuse sellaste jõudude arendamisest meie kogu sõjamajanduse suure masinavärgi raamides andis riigiministrile ja tema saatjaskon-nale näidatud majandusnäitus

Tallinnas. Eesti Omavalitsuse juht dr. Mäe, majandusdirektor dr. Vendt andsid täiendavaid selgitusi, mis tõendasid kohaliku omavalitsuse tulemusrikkaid saa-vutusi saksa ülevõimu all. Mõ-ninad arvud ja andmed või-vad seda tõendada: metallikor-jandusest võttis Eesti osa 653.000 kilogrammiga, sõjaväele koguti Eestis 305.000 talveriietusest, päälle muu valmistati sõjaväele 35.000 uueladset polaarsaabast. Suure metsaaktsiooni ajal töö-tati 685.000 tööpäevaga üles 1 430.000 tihumeerit puitu. Sel-lest aktsioonist võttis iga päev osa kuni 35.000 inimest ja 10.000 hobust. Seejuures tuleb silmas pidada, et bolševikud on küüdi-tanud sellelt maalt ümmargu-selt 60.000 inimest ning üm-margusest 13.000 eestlast võit-leb praegu tegelikult bolševismi vastu.

0,75-liitrilise viinapudeli eest an-takse peale pudelite hinna veel ostuluba, millega võimaldatakse osta veerand liitrit viina.

Ametlik teadaanne

tervishoiu-personali
registreerimise kohta

Amtsblatts nr. 18, 27. aprillist 1942 avaldatud Tervishoiuteenistajate teenis-tukohuse määruse § 3 põhjal peavad kõik tervishoiuteenistajad ennast registreeri-ma. Selle määruse teostamiseks kirja § 3 põhjal toimub registreerimine vastava maa- või linnaarsti juures, kusjuures re-gistreerimiseks tuleb täita ka teatamis-leht, mida saab maa- või linnaarstilt.

Eeltoodud eeskirjade täitmiseks tuleb kõigil kutsealal töötajatel kui ka mitte-töötajatel rohuteadlastel, apteegiasisten-tidel (ka neil, kes asistendi kutse oman-dasid 1940. ja 1941. a. aastal), apteegi-

õpilastel ja drogistidel ennast viivita-mata registreerima, juurde lisa-des teatamislehele kutsetegevuse teosta-mist õigustava dokumendi seadusepära-selt tõestatud ärakirja. Uuesti registreer-da tuleb ka neil, kes Sotsiaaldirektori korralduse põhjal 16. oktoobrist 1941 või 15. jaanuarist 1942. a. on ennast juba üles andnud, kuna varemate registreeri-miste juures ülesantud andmed ei ole nüüd nõutavate andmete jaoks küllal-da-sed. Neilt, kes varem registreerimise korral kutsetegevuse teostamist õigustava dokumendi või selle tõestatud ärakirja on juba esitanud, aut dokumendi või selle ärakirja ei nõuta.

Drogistidena kuuluvad registreerimisele isikud, kes on lõpetanud drogistide kooli või omandanud drogisti kutse vastavate katsete sooritamise teel ja omavad selle kohta tõendi.

Tallinnas, 21. mail 1942.

OTTO LEESMENT,
Sotsiaaldirektor.

Kertsi kroon

Martin Selt

Tähtis poolsaar Kerts vallutati saksa ja rumeenia väeosade poolt. Et selle poolsaare suure-mas linnas Kertsis sadamas val-litsesid kord germaanlaste tõust gootid, see peaks veel teada olema kooli ajaloo tundidest. Vähem tuntud on aga tõsiasi, et ühel saksa muuseumil, nimelt „Wallraf Richartz“ muuseumil Kölnis on tähtsama esemena kroon, mis kord 16. sajandi eest ilustas ühe gooti vürstinna lau-pa. See on kuulus Kerts'i kroon, mis leiti 19. sajandil ühes koo-past ja mille saatusest ajast peale küllalt kirju on olnud.

Kerts'i linna ligikal asub juba klassilisest vanast ajast tuntud Mithridadi mägi. Tema lähedu-ses ja mäe nõlvakutel leidsid uurijad vanu hauakeopaid vää-rustlike esemetega. Iisaim nen-dest on kindlasti Gooti kroon, kolmekordne kullast võru, rik-kalike kalliskivi ilustustega. Ta annab tõendust ida gootide kõr-gest kultuuritasemest — tollest sõjakast suguvõsast, kes vallu-tas kord suurema osa tervest Euroopast. Kroon on peen kul-lasepatöö ja äratav imestust tolleagestest kõrgeist käsitöötase-mest. Kolmest osast koosnev kuldvõru on kaetud India pärit-oluga granaatkividega. Võru serval asub stiliseeritud kahe-peaga kotka kuju. Meie ajaar-vamise neljandal sajandil lõppes gootide valitsemisaeg Krimmil.

Arvatavasti samal ajal asutati ja ehitati ka kuulsad Kerts'i ka-takombid, milliseid kasutati vürstide matusepaikadena. Siia maeti ka gooti vürstinna, kelle nime ei teata ja kes uhket ehte-asja kandnud oli.

Gootid lahkusid Krimmis ja pöördusid lääne poole ning ku-ningas Theodorichi juhtimisel vallutasid Rooma riigi. See Theodorich, ka Berni Dietrichiks nimetatud, puhkab praegu tore-das mausoleumis Verona linnas, Itaalias. Gootidele järgnesid hun-nid, kes asusid Musta mere kallastele. Nende järel tulid mongolid, tatarlased, türklased ja lõpuks slaavi suguharud. Puu-tumatult ajaloo tornidest puhkas gooti vürstinna Mithridadi mäe nõlvakul, kuni tema puhkepaik juhuslikult avastati. Kes oli õn-nelik leidja, seda pole praegu enam võimalik kindlaks teha. Sealsed maa-alad kuulusid too-kord viimasele vene tsaarile, kes nimetas oma suurte viinapu-istandikkude valitsejaks Mason-neau'd. See oli osanud oman-dada gooti hauakambri varan-dusi ja pärast tsaari teenistusest lahkumist müüdas neid mitmel pool.

1905. a. sai sellest kuulda tun-tud Kölni vanavarakoguja parun von Diergardt ja katsus oman-dada tähtsamaid esemeid. Tal läkski korda osta oma erakogu jaoks vahepeal kuulsaks saanud Gooti krooni. Berliini riiklikkude muuseumide juhatajal von Bo-de'l õnnestus saada krooni laenu teel Keiser-Friedrich muuseumi-le, kus teda näidati uhkusesse-mena. Pärast Diergardti surma omandas 1934. a. Kölni linna-valitsus tema kogud ja andis nad üle Wallraf Richartz muu-seumi rooma-germaani osakon-nale.

Ainult lauludes ja muistendi-tes elab veel Gooti rahvas edasi. Tema kuulsusrikkad teod unu-nevad, aga Kerts'i kroon tuletab meelde, et germaanlaste ette-võitlikkusetung vallutas juba kord need maa-alad, mis praegu jälle vaprate saksa sõjavägede poolt vallutatakse.

DZiO.

Olin Stalini vang

12 Kravtšenko

Ma kasutan sõjaväelennukit, mis mõne tunniga viib mind Moskvast Samaarasse. Olen erarõivais. Ma ostan Samaa-ras sõidupileti, kuigi ohvitseri-na on mul tasuta sõit, ja ootan koos teistega rongi, mis sõidab Orenburgi suunas.

Retsifaterongis Orenburgi

On õõ. Rong saabub. Inimesed tormavad vagunitesse. Mul õnnestub pääseda ühele astmelauale. Siis väljub rong jaamast.

Järgmisel päeval oleme vara-kult Buzulukis. Ootan järje-korras, koos talupoegade-ga, kuuma vett. Kiirrong tuleb ette, siis sõidame edasi. Ratas-te monotoonne müra. Milleks olla veel Nõukogude Venemaal? Tahtsin kaasa aidata selleks, et teha Nõukogude Vene mootorid tarvitamiskõlblikeks. Mil-leks? Rumal algatus, ütlen ma endale nüüd. See on hea, et nad on tarvitamiskõlbmatud, kasuks kogu maailmale. Oleks halb, kui see tseltsi oleks.

Nõukogude Vene tankid? Nõu-kogude Vene õhuüksused. 50 lenduribrigaadi? Kerged pom-milennukid, rasked pommilen-nukid. Lahinglendurid, torpedolendurid? Motoriseeritud jä-relveo sõidukid? Omaaegselt vene aurrullist on saanud vene mootorrull. Kuid nõukogude vene mootor ütleb üles, töötab mõne kuu ja siis on läbi. Ühed, ei saa siin aidata ja teised ei taba seda teha.

On jälle õõ. Rong saabub „Valga Teataja“ nr. 64. Lhk. 2.

Orenburgi jaama.

Õõsel kaks lasku

Lähen mulle nii tuttavat teed mööda.

On kesköö. Ma seisan komissari villa ees. Kuski põleb veel tuli. Äkki kuulen ma kaht lasku. Tihedalt teineteisele järel. Värav avaneb, üks riietesse varjunud kuju tormab välja.

Ma ei tea, kas see on Ania. Tütarlaps või naine. Paksu lambanahkse kasuka tōttu ei ole mul võimalik otsustada ku-ju järgi. Ma tahan teisele poole tänavat, tahan järgneda tundu-matule.

Korraga muutuvad valgeks paljud aknad. Kaks meest hü-pab välja villa väravast.

Nüüd ma jooksen, jooksen oma elu pärast. Ma ei tea, kellele olid määratud need las-kud. Kui nad nüüd mu leia-vad, siis on mu kavatsus nur-junud. Ma jooksen piki kalda-tänavat. Uural on tõusnud; üksluiselt veerevad ta rāpased vood tasandiku poole.

Ma ei julge üles otsida Aniat. Ma palun jumalat, et ta selle looga mitte seotud ei oleks.

Ülejäänud osa õõst veedan ma jaamas ooteruumis bashki-ri talupoegade keskel.

Järgmisel hommikul saan ma teada. Kogu linn rāgib sellest:

Komissar Oharoff on maha lastud!

Kus on Ania?

Nüüd pole enam peatust. Ma lähen Ania koju. Koloneli toas seisab 10—12 isikut. Rauk istub voodi veerel. Naine lamab voodis. Kolonel ise raputab pead.

„Nad on vangistanud Ania...“ kordab ta ikka jälle, „nad on ta ära viinud...“

„Kas Ania oli täna õõsel väl-jas?“ küsin ma kolonelt.

„Nad on ta ära viinud, nad on ta ära viinud.“

Ma ei saa vanalt mehelt mi-dagi teada.

„Ania ütles õhtul, et ta mi-nevat Sarevskite poole. Ta jäävat kauaks välja,“ ütles noor Tuseff.

Ma annan koloneli peaaegu kogu oma raha, mis mul kaas-as on.

„Võtke, te vajate seda, sest nüüd ei ole Aniat teie eest hoolitsemas.“

Kolonel raputab pead ja tõu-kab raha endast eemale. Ma jätan selle lauale ja torman välja. Kümne minuti pärast olen maja ees, kus elas in varem. Ma ei usu, et Ania oleks olnud Sarevskite pool, kuid siiski — ma tahan järele pärida.

Äkki pannakse käsi mu õlale. Ma pöördun ümber.

„Te olete lennuki-insener Kravtšenko Moskvast?“

„Jaa. Kas te võite mulle öelda, kas...“

„Me ei või teile midagi öel-da, te olete vangistatud...“

5. peatükk.

Süüdistatakse sabo- taazhis GPU kühis.

Laman vanglas paljal põrandal. Seintelt tilgub vett. Mu üm-ber lamab kakskümmend inimest, ühes nurgas seisab tünn. Kongil ei ole ühtki akent ega ventilatsioon. Kuid vahetäi-gus on valjuhääldaja, mis praegu kannab üle üht Stalini plaati.

„Bolševism ei või jääda ai-nult Nõukogude Venemaale. Nii ebakultuursel maal nagu Liit ei ole võimalik kindlustada seli-seid muudatusi pikemaks ajaks. Kui kogu Euroopa ei bolševi-seeru, peame me viie või kuue aasta pärast loobuma. Seepä-

rast peame õhutama maailma-revolutsiooni. Meie agendid on kõikjal tööl. Kui kodusõjad lahti puhkevad, siis peame neid sõjaliselt toetama. Iga päevaga teeme edusamme.“

Peen seltskond „mustas ron-gas“.

Mind viiakse jaama „mustas rongas“, nagu nimetatakse van-gideautot. Keegi ei märka seda transporti. Igapäevane asi. Olen abeldatud, iga samm juu-res kõlisevad mu ketid.

Moskvas — ühest vanglast teise. Ühes „mustas rongas“ leian ma üsna omapärase selts-konna. Insener Pavlovski Turk-sibi raudteelt, lendurkapten Vis-simirski, insener Prokop, kes nõukogude vene masinatele monteeris välismaa lennukimoo-toreid, insener Keat, ameeriklane, insener Smirov tehnilisest katsekomiteest.

„Meile lavastatakse protsess raadio, konferansjee ja muude sõõraste naljadega,“ arvab keegi.

„Kaugeltki mitte! Teid las-takse täna maha,“ ütleb GPU mees, kes koos meiega istub sõidukis.

Ma seisan ülekuulaja ees. Samal ajal, kui ma seal olen, tuleb üks GPU komandör ja ula-tab ametnikule ühe akti.

„Komissar ei ole rahul inse-ner Karavetski seletusega. Ta vajab seda suure protsessi jaoks Moskvas. Ülekuulamisprotokoll tuleb ümber töötada.“

„Hästi, seltsimees Iljavitš,“ ütleb uurija. „Mul pole aga võimalik hankida vahialuse all-kirja, kui ma peaksin muutma protokoll!“

„Mispärast? Teie võite teda ju sundida.“

„Ma ei saa teda sundida, ta on surnud.“

Nüüd ma taipan. (Järgneb).

Töõjõu küsimus

põllumajanduses

Töökäte puudus põllumajanduses on olnud meil aasta-aastalt teravamaks päevaküsimuseks. Varematega aastatel olime isegi sunnitud väljastpoolt põllutöölisi sissevedama ca 5000 ümber aastas.

Pragusties oludes selline töökäte import ei ole mõeldav, mis pärast peame läbi ajama nende võimalustega ja tööjõu jõureservidega, mis meil olemas. Kindralkomissari vallavanemate võimupiiride laiendamise määruse ja selle alusel Põllutöödirektori poolt antud juhtnõuade alusel on laiendatud vallavanemate võimupiire, et rakendada ratsionaalsemalt tööjõudu maal üksikute talundite vahel valla piirides. Peale selle on senini aidanud töökäte puudust leevendada ka sõjavangide ning samuti ka sõjapõgenike tööjõud.

Kuid vaatamata sellele on tööjõu puudus maal ikkagi terav. Kevadiste külvitöödega tuleme siiski veel toime, tänu meie põllumehe püüdlikkusele ja soodsale kevadele, kuid süvine heinategu ja sügisene viljakoristamine seisab alles ees. Ning need tööd nõuavad märksa enam tööjõudu ja töökäsi kui senised kevadtööd põllul. Töökäte saamine maale on aga paratamatult, kui tahame korralikult ja takistusteta koristada heina- ja viljasaagi. Koristamistööde õigeaegne teostamine on aga hädavajaline meie rahva heaolu ja toitlustamise kui ka sõja edukaks lõpuleviimiseks. Tööjõu juhtimiseks maale on antud Eesti Omavalitsuse Juhi dr. Mäe poolt vastav määrus, mis näeb õige laialtulatuse korras tööjõu juhtimise maale. Nagu märkis oma raadiokõnes Majanduse- ja transpordidirektor Vendt — rajaneb see määrus vabatahtlikule alusele. Nimelt on igal linnaelanikul, keda ei seo linnas otsene töökohustus, võimalus kolme nädala jooksul, arvates määruse jõustumisest, s. o. 18. juuniks omal soovil maale siirduda. Peale selle määrab juba Põllutöödirektorium, missugused isikud on kohustatud asuma tööle põllumajanduse alal.

Põllumajanduslikele töödele saatmine sünnib pidevalt tööle saatmise või hooajaliselt, s. o. käesolevaks suveks. Põllutöödele saatmisele kuuluvad isikud 16—55 a. vanuseni, kelle linnasolek ei ole tingitud nende tööst ega kelle tööjõu suunamine põllumajandusale ei kahjusta maa üldmajandust.

Vastavate isikute kindlakstegemiseks, kes on kohustatud siirduma põllumajanduslikele töödele, viiakse läbi linnades registreerimine linnavalitsuste poolt.

Kuna eelolev linna vabade töökäte maale juhtimine sünnib aktsiooni korras ja on tingitud meie rahva üldhuvi ja kaudsest bolševismi vastu võitlemisele kaasaaitamise seisukohalt, peab iga kodanik suhtuma sellesse täie tõsidusega ja arusaamisega. Igaks, kel võimalik, kasutagu võimalust, et minna kohe maale kas sugulaste, tuttavate või sõprade juurde ning aidata seal jõudu mõõda kaasa põllutööde teostamisel.

Kuna senini kõik meie suured aktsioonid on õnnestunud, siis tuleb loota, et ka see nõnda läheb, kui igaks aru saab olukorra tõsidusest ja aja vajadusest.

Nende suhtes, kes aga sellest aru saada ei taha, tulevad

Aidake kaasa laialipillatud relvade otsimisele

Talve möödudes on maanteeäärred, metsad, põllud ja teised sääraseid maa-alad jäät ja lumest vabanevad ning uuesti kätadaivaks muutunud. Neil maa-aladel on kindlasti veel teatud hulk äravisatud, kaotatud või peidetud relvi. Saksa sõjavägi tahab need laialipillatud sõjariistad kokku koguda, ja arvestab sealjuures ka elanikkonna kaasabiga.

Kohalikud komandantuurid maksavad igale leitavale, kes relvi, laskemoona või sõjariistu leiab ja need ära annab või siis suuremate relvade ja sõjariistade puhul (kahurid, tankid, laskemoonalaod) annab nende asukohast täpse kirjelduse, mis võimaldab nende esemete kogumist.

Võtkem kõik osa laialipillatud relvade otsimisest!

Maaleasujail tuleb

toidukaardid esitada vallavalitsusele

Et vältida maaleasunud linlaste toidukaartidega normi väljavõtmist linnades, on Põllutöödirektorium annud määruse, millejärele iga isik, kel on toidukaardid, on kohustatud linna maale asumisel need seitsme päeva jooksul esitama sellele vallavalitsusele, kuhu valdada elama asub. On toidukaartide esitaja asunud elama isetoetavasse majapidamisse, otsustab vallavanem, kas ja millised toidukaardid tuleb ära anda.

Kaardid, mis jäävad vallavalitsusse, varustatakse valla pitsatiga järgendiga. Vallavanemad annavad kaartide vastuvõtmise kohta isikuile tõendi, kus märgitakse, millised kouponid olid kaardil alles. Kui toidukaartide

esitaja elab mittetoetavas majapidamises, jäävad kaardid, pärast vallaval. pitsatiga varustamist omaniku kätte.

Maale tulnud isikute varustamine linnavalitsuste poolt väljaantud toidukaartide vastu, mis kannavad valla pitsati järgendit, toimub vallavalitsuse enda poolt väljaantud toidukaartidega ühisel alusel.

Isikud, kel pole toidukaarte või kes need enne maale tulemist on linnavalitsusele tagasi annud, peavad vallavalitsusele esitama sellekohase tõendi.

Toidukaartide suhtes teostab vallavalitsus kontrolli. Isikuid, kes üldtoodud eeskirjade vastu eksivad, karistatakse.

2369 uut gümnaasiumi õpilast

Kutsekoolidesse võeti vastu 2290 õpilast

Tallinn, 4. juunil. Haridusdirektoriumist on saanud ülema kokkuvõtlikud andmed uute õpilaste vastuvõtmise kohta gümnaasiumidesse ja kutsekoolidesse.

Gümnaasiumi I kl. vastuvõtuks korraldatud katsed osutusid õpilastele jõukohaseks. Sooviavaldusi gümnaasiumi I kl. astumiseks esitati 3708, eksamile ilmus 3667 õpilast ning eksamitel nõutava minimaalpunktide arvu saavutas 2712 õpilast, vastu võeti 2369 õpi-

last, nii et kõiki neist ei saadud ruumi puudusel vastu võtta. Osa gümnaasiumi vastuvõtmata jäänud õpilasi on siirdunud juba kutsekoolidesse. Üle maa on gümnaasiumides veel vabu-kohti 190.

Kutsekoolidesse soovis astuda 3567 õpilast, kelledest võeti vastu 2290 õpilast. Vabu kohti kutsekoolides on 1581. Eriti tõstusk. on võimalik sisseastuda soovijale vastu tulla. Ka on hulk vabu kohti Tallinna ja Tartu seminarides.

SPORT

Fussballwettkampf zwischen der Deutschen Wehrmacht und Walkschen Sportklub

Sonntag, den 7. Juni um 16 Uhr auf dem Sportplatz bei der Steinkaserne auf der Kungla str. findet statt ein Fussballwettkampf zwischen der Deutschen Wehrmacht und Walkschen Sportklub.

Die Einnahme von Eintrittskarten ist zu Gunsten des Deutschen Roten Kreuzes.

Saksa sõjaväe ja Valga Spordiklubi vaheline jalgpallivõistlus

Pühapäeval, 7. juunil toimub käesoleva aasta esimene jalgpallivõistlus kohaliku saksa sõjaväeosa ja Valga Spordiklubi meeskondade vahel. Võistlus peetakse Kungla tänava sportväljakul, algusega kell 16.

Võistluse sissetulek läheb Saksa Punase Risti heaks.

Valga kergejõustiklased võistlesid Tartus

Teisipäeval peeti Tartus Tal-

rakendamisele juba suudekirjad — linnaelanike nimekirjast kustutamise ja toidukaartide ära võtmise näol.

V. Vellner, Valga maavanem.

Marssal Mannerheim 75-aastane

Täna, 4. juunil, pühitseb Soome relvastatud jõudude ülemjuhataja, sõjamarssal vabahärra Carl Gustav Emil Mannerheim oma 75. aastat sünnipäeva.

Sõjamarssal Mannerheimi isik kehastab juba kolmanda sõjakäigu vältel soome rahva piiratud vabadusiha, kangelasmeelt, siikust, vastupidavust ja kõrgeimat sõdurlikkust. Sõjamarssal Mannerheim on käimasoleva Euroopa võitluse üks tuntumaid väejuhte, kes, olles juba 25 aastat seisnud sõdurina bolševismivastases rindes, on kutsunud kogu maailmas esile imetluse niivõrd oma isiku kui ka kogu Soome rahva vastu. Sõjamarssal Mannerheim on vanimaid ja teeneterikkamaid mehi võitluses asiatiliku punase lohe vastu. Teda on III internatsionaali käsitute poolt ka kõige rohkem vihatud.

Marssal Mannerheim juhtis ja võitis Soome Vabadussõja.

Kui uus bolševismi hädaoht 1930. a. sisemiselt hakkas Soomet ähvardama, siis ei keeldunud Mannerheim astumast Lapua-liikumise etteotsa, ehkki mitte aktiivselt, vaid vaimse juhina.

1933. a. nimetati kindral Man-

nerheim sõjamarssaliks.

Juunis 1939. a. ähvardas Mannerheim astuda tagasi sõjanõukogu esimehe kohalt, kuna valitsus ei näinud küllaldaselt määratult varitavat kommunistlikku hädaohtu. Tema oma autoriteediga viis läbi, et valitsus andis oma marssali käsutusse suuri rahareserve. Mannerheim tugevdas sellega tunduvalt riigikaitset ja relvastust.

Selleaegne Mannerheimi nõudmine äratas kogu maailmas üldist tähelepanu. Lähemad kuud juba näitasid, et tal oli õigus. Algas raske talvesõda, milles niivõrd Mannerheim kui ka kogu Soome rahvas oli kogu maailma imetlusorbiidil. Nende talvekuudel näitas Mannerheim teiskordselt, et ta on väärika rahva väärikas sõjajuht.

Kui saksa rahva Juht tegi läinud aasta juunis otsuseks, hävitada lõplikult idast tulev ja Euroopat ähvardav punane hädaoht, siis seisid ühe esimese liitlasena tema kõrval sõjamarssal Mannerheim, kes viis oma armee kolmandat korda soome rahva põlise vaenlase vastu. Mannerheimi armee on teinud oma prima: Põline Soome pind on vaenlastest puhastatud.

Kaks tundi

pommirahet Canterburyle

Kesklinnas tekkis raskeid tulekahjusid

Berliin, 4. juunil. Saksa Sõjajõudude Ülemjuhatus teatab järgmisi üksikasju saksa õhujõudude uue kättemaksu-rünnaku kohta Canterburyle.

Taevas oli pilvitu, kui saksa pommilennukid ründasid mitmes laines vana piiskoplinna Kagu-Inglismaal. Vaatamata arvutatele vaenlase õistele hävitajatele, suundusid Saksa pommilennukid kesklinna kohale ja heitsid alla raske- ja ülliraske kaliibrilisi pomme. Hea nähta-

vuse tõttu pommilennukite meeskonnad jälgisid arvukaid tabamusi kesklinnas ja katedraali läheduses, mis kutsusid esile suuri uusi tulekahjusid. Õhutõrjekahurid püüdsid asjata takistada saksa pommilennukeid täpselt sihtimast.

Paari tunni kestel pommitasid saksa lennukid linna sütte- ja lõhkepommidega, tekitades raskelt tabatud Canterbury uusi ulatuslikke tulekahjusid.

Jaapani lennukid Tseiloni ranniku kohal

Ankara, 4. juunil. Vastav teade Colombost teatab, et kolmapäeval nähti jaapani lennukid Tseiloni idarannikul. See on esimene kord mitme nädala jooksul, et märgati jaapani lennukid Tseiloni ligiduses.

Oodata USA sõjakuulutust Bulgaariale, Rumeeniale ja Ungarile

Lissabon, 4. juunil. Ühendriigi esinduskoda tegeles kolmapäeval president Roosevelti läkitusega kongressile, milles nõutakse sõjakuulutamist Ühendriigi poolt Bulgaariale, Rumeeniale ja Ungarile.

Nagu kolmapäeva õhtul Washingtonist teatatakse, on esinduskoda sõjakuulutuse ettepaneku nendele riikidele ühel häälel vastu võtnud.

Kaunasessse jõudis lagasi bolševike poolt ära viidud poisike

Kaunas, (ON) Neil päevil jõudis tagasi Kaunasessse 9-aastane poisikene F. Uarkunas, kes 1941. aasta kevadel koos paljude teiste leedu lastega oli saadetud Paiaangi laste-laagrisse, kust bolševikud Neid 22. juunil viisid kaasa Nõukogude Liitu. Poiss on riide põhjaosas koos ühe nõukogude üksusega langenud saksa vang. Enne seda on ta kogu aeg olnud ühe politruki valve all ja elanud koos bolševike sõduritega kae-

vikutes. Rasked üleelamised on poisile niivõrd mõjunud, et ta on kõik unustanud, mis on juhtunud pärast ära viimist, ning ei oska enam kõnelda ka oma ema-keelt.

Lühidalt kõikjal

* Türgi välisminister Saradjoglu andis hiljuti suure vastuvõtu, millest osa võtsid Saksa, Itaalia ja Jaapani suursaadikud, Ungari, Rumeenia, Bulgaaria, Portugali, Hispaania, Afganistani, Shveitsi saadikud, arvukad Türgi parlamendiliikmed, poliitikategelased ja ajakirjan- duse esindajad.

* Kreekas konstateeriti maa- värisemist, mille keskus, nagu arvatakse, leidis 160 km Ateenast.

* Pühapäeval mõisteti Prahas kohtu poolt surma 18 isikut. Surmamõistetute hulgas oli üks vabrikant, üks maksuametli teenistuses seisev isik ja põllutöö- ministeeriumi osakonna juhataja aset. dr. Vanck. Otsused saadeti täide pühapäeval.

* Pariisi hommikulehed, teatavad, et sõjavägede juhataja määruse kohaselt peavad kõik juudid, kes üle 6 a. vanad, alates 7. juunist väljas liikumisel kandma „juuditähete“.

* Tanno võttis esmaspäeval Rahvuliiku Hiina välisministri dr. Tschumin-Yi audientsile. Viimane oli Tokiosse jõudnud mõne päeva eest oma valitsuse erisaadikuna.

Valga linnavalitsuse teadaanne

Valga elanikele ostulubade alusel õmblusnöödi, nõela-lõnga ja tikkimissildi müügi kohta

Elanikkonna ühekordseks varustamiseks antavale õmblusnöödi, nõela-lõnga ja tikkimissildi ühekordsete koondostulubade väljaandmine Valga linnas toimub järgmise korra kohaselt:

- Koondostuload antakse leibkondadele. Iga leibkond saab ühe ostuloo, mille järgi on võimalik osta ühekordselt kõigi leibkonna liikmete tarbeks:

üks rull (pool) õmblusnöödi üks kera nõela-lõnga ja üks pool tikkimissildi.

- Koondostuload antakse välja majaanikele või hooldajatele ühes ostaruamatutega 8. juunist 1942. a. alates ostaruamatute väljaandmise teadaandes märgitud tähtpäevadel, igal päeval kella 8—14-ni Valga linnavalitsuse varustusosakonnast tuba nr. 16.
- Majaanikud või hooldajad annavad majas elavatele leibkonna peadele või ühele tema leibkonna liikmele koondostuload ühes ostaruamatutega.
- Ostuloo väljaandmisel võetakse ostuloo saajalt allkiri ostuloo kättesaamise kohta.

Ostuloo vastuvõtja tasub ostuloo saamisest kuluks katteks 5 penni.

- Nöödi, lõnga ja tikkimissildi müük leibkonna koondostulubade alusel toimub A. Piilami kauplusest, Vabaduse tn. 6 kobe peale koondostulubade kättesaamist.

- Koondostuluba on kehtiv ühe kuu jooksul.

Valga linnavalitsus.

Valga linnavalitsuse teadaanne

osturamatute väljaandmise kohta

„Valga Teataja“ nr. 50, 30. 4. 1942. a. avaldatud osturamatute väljaandmise teadaande p. 5 kohaselt tuleb Valga linnas piirides asuvate majade omanikel või hooldajatel ilmuda Valga linnavalitsuse varustusosakonda, tuba nr. 16 osturamatute vastuvõtmiseks alljärgnevatel tähtpäevadel kella 8—14-ni.

Majaanikud ja hooldajad, kellede majad asetsuvad tänavail alg tähtedega A, E, H, J, L, M — 8. juunil K — 9. juunil P (väljaarvatud Poska tn.) 10. juunil N, O, R, S, U, Po-ka tn. ja raudteemajad — 11. juunil T, linna talud ja Vabaduse tn. — 12. juunil V. (väljaarv. Vabaduse tn.) 13. juunil.

Majaanikud või hooldajad, kellede majad asetsuvad tänavail alg tähtedega A, E, H, J, L, M — 8. juunil K — 9. juunil P (väljaarvatud Poska tn.) 10. juunil N, O, R, S, U, Po-ka tn. ja raudteemajad — 11. juunil T, linna talud ja Vabaduse tn. — 12. juunil V. (väljaarv. Vabaduse tn.) 13. juunil.

Majaanikud või hooldajad, kellede majad asetsuvad tänavail alg tähtedega A, E, H, J, L, M — 8. juunil K — 9. juunil P (väljaarvatud Poska tn.) 10. juunil N, O, R, S, U, Po-ka tn. ja raudteemajad — 11. juunil T, linna talud ja Vabaduse tn. — 12. juunil V. (väljaarv. Vabaduse tn.) 13. juunil.

Majaanikud või hooldajad, kellede majad asetsuvad tänavail alg tähtedega A, E, H, J, L, M — 8. juunil K — 9. juunil P (väljaarvatud Poska tn.) 10. juunil N, O, R, S, U, Po-ka tn. ja raudteemajad — 11. juunil T, linna talud ja Vabaduse tn. — 12. juunil V. (väljaarv. Vabaduse tn.) 13. juunil.

Valga linnavalitsus.

Valga linnavalitsuse teadaanne

majaelanike nimekirja plankettide väljaandmise kohta uute varustuskaartide saamiseks

22. juunil 1942. a. kehtima hakkavad varustuskaardid antakse välja majaanikele või hooldajatele kaudu majaanike nimekirjade põhjal. Majaanike nimekirjade plankettid antakse välja Valga linnavalitsuse Varustusosakonnast majaanikele või hooldajatele osturamatute väljaandmise teadaandes kuulutatud tähtpäevadel ühes osturamatutega. Varustuskaardid väljaandmise kord teatakse eraldi.

Valga linnavalitsus.

Valga linnavalitsuse teadaanne

värskete kalade müügi asjas

Teatame, et neljapäeval, 4. skp. peale lõunat tuleb turukauplustesse müügil värsket kala, mida müüakse kuni kella 20-ni ja ka järgmisel päeval.

Värsket kal müüakse liha-kaartide erikupong C-II järgi üks kilogramm värsket kala iga kupongi vastu ja liha ja liha-saaduste kaartide kupongi vast „Valga Teataja“ nr. 62 — 30. V 1942. a. väljakuulutatud normides.

Valga linnavalitsus.

Tuletõrje harjutus

Reedel, 5. juunil on järjekordne tuletõrje õppus. Kuna seekordne õppus on erilisel, palutakse kõiki tuletõrjujaid harjutusele ilmuda.

Taimedega värvimine

III.

Moonipunase värvimine uriniga: Rohelised kasukoored peenendatakse, kuivatatakse ja keedetakse kääritatud uriniga. Saadud värvilahus kurnatakse ja selles keedetakse villu. Hiljem asetatakse villad loputamata heleda päikese paistele kuivama. Villa loputatakse siis, kui nad on esimesest värviveest täiesti kuivanud. Uriniga värviti villu ja lõnga ka ilma keetmata. Selleks asetati värvitaimed kääritatud urinini, värvinoõ kaevati sõnnikusse ja lasti seista 2—3 päeva. Siis kurnati värvilahus ja asetati sellesse värvitavad lõngad. Siis asetati kinnikaetud nõu uuesti sõnnikusse, kus ta seisis ja soojas kääris 1—2 nädalat.

Tumerohelise värvimine kääritatud uriniga: Kuivatatud oalehed keedeti kääritatud uriniga värvilahuseks. Lahus kurnati ja asetati sinna värvitav materjal. Nõu kaeti soojalt kinni ja kaevati lauta sõnnikusse, kus ta kääris 1—2 nädalat. Pärast käärimist pandi värvitav ese loputamata heleda päikese paistele või kuuma abju kuivama. Hiljem aga loputati hästi. Käärimisprotsessi kasutati lõngade peitsimisel ka teiste peitsainete juures. Mõnel pool asetati päale tuhalehelisega värvimist värvinoõ koos värvitava lõngaga vana kasukasse mahitult kas kuuma abju juurde või kaevati lauta sõnnikusse. Hoidi seal 1—2 nädalat ja lasti käärida. Käärimisel värv muutus tumedamaks ja ka kindlamaks.

Tuntud oli ka värvide kinnitamine hautamisega kas kuumas abjus, saunas või päikese paistel. Eriti soovitati on seda teha villade ja villase lõnga värvimisel.

Päale värvimist tuleb tõsta värvinoõ kinnikaetult kuuma abju ja hoida seal 4—5 tundi. Mida kauem vill abjus haidub, seda tumedamaks muutub värvus. Musta värvi saame hautamisel järgmiselt:

Tamme- ja pärnakoored koos värvilahuseks keeta. Lahu kurnata, lõng sisse

panna ja värvimisnõu soojalt kinni katta. Värvinoõ asetada 4—5 tunniks kuuma abju. Hiljem asetame lõngad loputamata kuuma päikese paistele kuivama. Kui värvus pole küllalt tume, tuleb hautamist veel korrata, seni kuni soovitat värvus on kaes.

Mõnelpool peitsiti värve ka päikese paistel. Värviti suvel kuuma päikese paistelisel päeval. Lõng keedeti värvilahuses hästi läbi ja riputati loputamata heleda päikese kätte kuivama. Kuivanult kasteti lõng uuesti värvilahusesse ja asetati jälle kuivama. Seda korrati seni, kuni soovitat värvus oli kaes.

Rohelise värvuse saamine päikese paistel: Lõng keeta kaselehe värvileemes ja asetada heleda päikese paistele kuivama. Kuivanult kasta uuesti värvilahusse ja asetada siis uuesti kuivama. Seda korrata seni, kuni lõng omab soovitud rohelist värvuse. Soovitat on päale värvimist villu abjus kuumutada. Kuumutamine muudab värvi püsivamaks ja ka tumedamaks.

Värvimisel on soovitat värvilahusesse lisada peotäis soola mis tõstab tunduvalt värvikindlust.

Väga häid tagajärgi saavutame värvimisel kasutades värvides koos mitut peitit. Näiteks pärast maakeveega värvimist kuumutame lõngu veel kuumas abjus või põitame päikesse.

Eelkirjeldatud värvimisviiside järgi võib värvida iga värvi taimega. Mida rohkem võetakse värvitaimi, seda tumedama värvuse saame.

Värvimisel peab olema vett alati nii palju, et vesi lõnga katab.

Kui värvimisel ei saada soovitud värvitumedust, siis on soovitat värvimist korrata seni kuni soovitat värvus on kaes.

Värvide ja kemikaalide puudumine praegusel sõjasajal ei tohi tekitada raskusi koduses värvimises. Iga perenaine olgu suvel hoos värvitaimede kogumisel ja kuivatamisel.

Veel on võimalik registreerida lapsi Ida-Preisimaale kosutuspublikusele saatmiseks

Kosutuspublikusele Ida-Preisimaale 6—12 a. vanuste ja erandjuhtumel 14 a. vanade laste registreerimist jätkatakse veel mõned päevad.

Sõita saavad mõlemast soost korralikud ja terved eesti lapsed, mitte ainult sõja läbi kannatanud perekondadest.

Registreerimine võib toimuda kirjalikult, suusõnaliselt, või telefonil teel ERÜ Valgamaa Komitees, Kesk t. 20, Valgas, telefon. 95, kust sõidu kohta ka lähemaid andmeid antakse.

Laste sinna- ja tagasisõit kui ka 4—6 nädalalisel puhkeaja veetmisel on nende julgeolek ja toitlustamine kõigiti kindlustatud.

Ühtlasi palutakse ka õpetajaid registreeruda, kes soovivad koos lastega Saksamaale minna.

9 Valga õpetajat suvekursusel

1. juunil algasid Võrus Võru-, Valga ja Petserimaa neile algkooliõpetajatele, kel ei ole kutset, suvekursus, mis kestab kuni 14. juulini. Neist kursustest võtab osa ka 9 Valgamaa õpetajat. Lektoriks kehakasvatuse alal on Valga gümnaasiumi õpetaja pr. Pommer.

Uus terroriohvrite ühis-haud Kuressaares

Üks ohver oli maetud hauda elusana

Tallinn, 4. juunil. Kuressaare kalmistul avastati uus bolševike terroriohvrite ühishaud, kust leiti 6 mehe laibad. Laipadel olid käed seletatavalt seotud. Arstide arvamise järgi on üks ohvritest maetud hauda elusana, kus ta hiljem lämbus. Ohvrite mõrvamine on toimunud arvatavasti läinud aasta 6. juulil 1941, mil surnuaiavahi seletuse järgi oli bolševistlike võimumeeste poolt tellitud sõja-

väelaste matmiseks ühishaud. Nähtavasti kasutas GPU seda ühishauda aga eelpoolmainitud mõrvatute matmiseks.

Terroriohvrid maeti ümber. Kaevamisi surnuaial jätkatakse.

Ühiskonna vaenlased

Vahetus- ja altkäekaubanduse eest karistati: Stefan Kimmeli, Kaarepera vallast, Nava külast — 14 päeva vangistuse ja 500 Rmk. rahatraviga, August Raudojat, Kudina vallast — 500 Rmk. rahatraviga, Osvald Hermann Stammi, Pala vallast, Tagumaa-Kaarli talust — 100 Rmk. rahatraviga.

Lubamatu relvaomamise eest karistati Voldemar Tellingit, Heime vallast, Teedia talust — 14-päevase vangistuse ja 100 Rmk. rahatraviga, Evald Vaasi, Taheva sanatooriumist — 14-päevase vangistuse ja 100 Rmk. rahatraviga.

Liigkasuvõtmise eest karistati: Ado Reitavit, Sadala vallast, Sadala külast — 200 Rmk. rahatraviga, Karl Runget, Tartu, Sõõgiturg 3—3 — 150 Rmk. rahatraviga, Oskar Kuusi, Tartu, Narva tn. 163—1 — 100 Rmk. rahatraviga, Ilmar Kulpat, Tartu, Kastani 31—2 — 100 Rmk. rahatraviga.

Perekonnaseisu teateid

Perekonnaseisu muudatusi Valgas mai kuni 1942. a.

Sündinud: Toivo Kaart Alfredi pg., Rein Torm Jaani pg., Mai Sinimaa Olliuse tr., Aksel Lemberg Konradi pg., Eha Kõivumägi Jaani tr., Helgi Meeks Olga tr., Anna Popov Georgi tr., Vello Põder Nikolai pg., Eda-Malle Seeman Eugeni tr.

Abielumisi: Hans Peep ja Ilse Nõu, Johannes Ammas ja Alide-Marie Tolmet, Aksel Parusk ja Anna-Nelli Kanep, Arved Hugo Lepik ja Emma Must, Ants Raudsalu ja Leonida Mäe-unt, Johannes-August Nairismägi ja Adele-Emilie Drikkhiit, Johannes-Voldemar Pelser ja Karin-Valentina Kikkas.

Surmajuhumid: Enn Lang 2 k., Margus Paio 85 a., Hugo Aruküla 22 a., Ernst Horn 42 a., Liise Mednis 85 a., Teofil Teder 62 a., Mari Breedia 71 a., Mari Sikk 78 a., Elfriede Sokk 9 a., Rosalie Sokk 3 a., Nikolai Kell 42 a.

Kirik

E. E. L. K. Valga linnakirik Pühapäev, 7. juunil a. a. jumalateenistus kell 10 homm. Õp. A. Tammi.

Majandus- ja Transpordidirektoriumi trükkikaitised (ühend end. J. Meisteri ja O. Lepiku trükkikoda), Valgas.

Linnaelanikud lahendavad küttimuresid

Valga metskonnast on antud küttmaterjali isevarustamiseks teel ülestöötamiseks ligi 300 inimesele

Nagu Valga rev. metsaülemalt hr. L. Sepalt kuuleme, on linna elanikkonnas elav huvi küttmaterjali ülestöötamise vastu isevarustamise aktsiooni korras. Senini on Valga metskonnast välja antud selle aktsiooni puhul metsamaterjali ülestöötamiseks ligi 300 inimesele. Kuna aga raiumisele tulevad sursud puud jne., siis loomulikult ei suudeta kõigi linna elanike soovide, saada puid ülestöötamiseks linna lähedal asuvast

metsast, rahuldada, vaid neid tuleb juhtida teistesse metskondadesse. Nii on kerge juurdepääs kitsarööpmelise raudteega Taheva metsadesse, kust samuti antakse puid isevarustamiseks aktsiooni korras ülestöötamiseks. Lähemaks informatsiooni saamiseks, teistest metskondadest (välja arvatud Valga metsk.) isevarustamiseks küttapuude ülestöötamise kohta, tuleb pöörduda linnavalitsuse kütteameti poole.

TALLINNA SAATJA KAVA

Reede, 5. juuni

7.15 Õige aeg. Püevauudised.
7.30 II hommikukontsert (hpl.).
18.00 Noorte: „Snur sõprus“, Evald Paikre kuuldemäng.
18.30 Mõni sõna rahvale. — Aja kaja.
19.00 Ülekanded saksa keeles.
20.15 Vanu tantsulugusid (O. Kallia, lõõtspill, ja heliplaadid).
20.35 Heatujuuline vahemäng (Ringhäälingu tantsukapell).
21.00 Õige aeg. Püevauudised.
21.15 Tuhat lõbusat nooti (Ringhäälingu tantsukapell).
22.00 Püevauudised saksa keeles.
22.15 Põhjaast ja lõunast (hpl.).

Laupäev, 6. juuni

7.15 Õige aeg. Püevauudised.
7.30 II hommikukontsert (hpl.).
18.00 Noorte: „Snur sõprus“, Evald Paikre kuuldemäng.
18.30 Mõni sõna rahvale. — Aja kaja.
19.00 Ülekanded saksa keeles.
20.15 Vanu tantsulugusid (O. Kallia, lõõtspill, ja heliplaadid).
20.35 Heatujuuline vahemäng (Ringhäälingu tantsukapell).
21.00 Õige aeg. Püevauudised.
21.15 Tuhat lõbusat nooti (Ringhäälingu tantsukapell).
22.00 Püevauudised saksa keeles.
22.15 Sõjaväekontsert (Ühe ühuseid rügemendi orkester)

Esmaspäeval, 8. juunil lõpetatakse

müügikohtades väljaspool Tallinna, 9. juunil s. a. — müügikohtades Tallinnas ERÜ 1. klassiloterii IV klassi pileтите müük. ERÜ Loteriiosakonnas (Tallinnas, Aia tn. 12, tel. 418—35) lõpetatakse IV klassi pileтите müük kesknädalal, 10. juunil s. a. kell 17. IV klassi võitude loosimine peetakse neljapäeval, 11. ja reedel, 12. juunil s. a. kell 9.00 ERÜ ruumides Tallinnas, Aia tn. 12.

ERÜ Loteriiosakond.

Teadaanne.

E. T. K. Valga harukontoris, Valgas, Vabaduse tän. 50 on veel müüa vähesel arvul

pruugitud regesid.

Müük toimub ilma ostulubadeta igal tööpäeval kella 08.30 — 16.00-ni ja laupäeval 08.30 — 15.00-ni.

E. T. K. Valga harukontor.

Tõlliste vallas, „Soome“ talus müüakse

alates 10. juunist s. a. suurel arvul kapsa-, kaalika-, söögi- ja söödapeedi

taimi

Hind 1—2 RM sada taime. Enne 10. juunit taimi ei müüda. Tubaka taimed on kõik müüdud.

Aednik.

Taheva Lastesanaatoorium vajab kohe

turbatöölisi

Läbirääkida kohapeal või telefoni teel Taheva nr. 7 a.

Sanatooriumi juhataja.

Raudteelane otsib.

korterit

Tuba kõõgiga ehk kõõgi tarvitamisega. Teatada selle lehe tal.

Müta noor

lüpsilehm

Teateid saab Koikküla-Kaagjärve teelahkmele asuvast „Soolevi“ talust.

VALGA MEESTELAULU SELTS

Laupäeval, 6. juunil 1942 „Sädes“

20. kontsert.

Tegevad:

V. M. S. meeskoor — Juhatab Osv. Mäik.

Solist Rudolf Jõks — tenor.

Klaverisaade — V. Žukov.

Pääsmad: RM 2.—, 1.50, 1.—, 0.80 — eelmüügil O. Lepiku raamatukaupluses ja kontserdi-õhtul teatri-kassas.

Algus kell 19.30.

Soovitakse kohe osta meester. korralikku

jalgratast

Kirjalikud pakkumised saata aht „jalgratas“ all.